

УДК: 330.322.3: 334.716

ЛІНЬКОВА О.Ю., к.е.н., доцент кафедри менеджменту та оподаткування,
Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»

РОЛЬ СИНЕРГІЇ В МЕНЕДЖМЕНТІ

Сучасні умови управління промисловими підприємствами в Україні пов'язані з макроекономічними та мікроекономічними проблемами. Основними завданнями бізнес організацій в Україні стають: забезпечення розвитку, підвищення конкурентоспроможності товарів, впровадження сучасних технологій. Постановка проблеми: для їх успішного розв'язання виникає необхідність методологічного забезпечення в галузі синергетики.

Аналіз останніх досліджень і публікацій: Проблема синергетики в менеджменті займається багато вітчизняних і закордонних вчених, так: роботи, присвячені розвитку засад самоорганізації економічних систем (*Кузнецов Б., Ляшенко В., Мельник Л., Чистилин Д., Калінеску Т., Ліхоносова Г., Надьон Г.* [2, 5, 6, 7, 9]); особливості застосування процесів самоорганізації в управлінні підприємствами (*Кузнецов Б., Шевцова Г., Хандій О., Гошовська О.* [3, 4, 8, 12]); сутність синергії (*Хакен Г., Пугачева Е., Кемпбелл Э.* [1, 10, 11]). Невирішеною частиною загальної проблеми синергетичного менеджменту є, завдання створення концепції синергетичного управління.

Цілі роботи – розробка методологічних засад синергетичного менеджменту на промисловому підприємстві та впровадження заходів розвитку промислового підприємства за умов кризи. Завдання публікації: аналіз актуальних проблем управління промисловим підприємством, визначення напрямків використання синергії в менеджменті.

Виклад основного матеріалу дослідження. Основним завданням синергізму є характеристика процесів самоорганізації складових елементів систем. Синергетичний підхід спирається на: теорію криз, теорію катастроф і теорію параметрів порядку.

Синергетичний менеджмент орієнтує керівників на прискорений розвиток через формування в системах синергетичних ефектів (створення нових товарів, нових ринків, нового економічного середовища). Основні підсистеми синергетичного менеджменту: синергетична діагностика та бенчмаркінг; синергетичний маркетинг; синергетичне планування (з майбутнього поточним) та проектування; синергетичний контролінг; синергетичний реінжиніринг.

Для досягнення позитивного синергетичного ефекту у бізнесі необхідні: система цілей; стратегія і структура промислового потенціалу; концепція

підприємства та її елементів на суперечливі вимоги до потенціалу підприємства. Мета сучасного менеджера – підтримка максимальної рентабельності виробництва при виконанні підприємством запланованих обсягів випуску товарів за номенклатурою та кількістю з найкращими техніко-економічними показниками. Вирішення цього завдання потребує забезпечення виконання багатьох параметрів. Основі проблеми менеджменту: визначення місць в управлінні з точки зору витікання ресурсів та їх усунення; забезпечення вірного розуміння персоналом підприємства стратегії і тактики; ефективне спрямування фінансових потоків підприємства; визначення технічних та технологічних проблем підприємства в динаміці; призначення керівників окремих підрозділів підприємства здатних об'єднати зусилля працюючих навколо цілей та завдань; зниження залежності управління від факторів зовнішнього середовища прямого та непрямого впливу.

Ефективність вирішення зазначених проблем менеджменту визначається : взаємозв'язком управління промисловим підприємством з державними цілями; структурною гнучкістю промислового підприємства; модернізацією виробництва; поточною ліквідністю; стратегічними інвестиціями; ринковими механізмами в межах підприємства; пропозиціями за інвестиційними бізнес-проектами. Приклади синергії: диверсифікація; систематичний продаж специфічних знань через кооперацію, розширення спектра досягнень, проникнення на нові географічні ринки, забезпечення правового ексклюзивного використання нової технології, нетрадиційні організаційні заходи. Використання синергії поліпшує можливості збуту нових і старих товарів або зменшує витрати на їх виробництво. Синергія на промисловому підприємстві пов'язана з економікою, фінансами, управлінням, психологією та логістикою. При взаємодії визначених елементів спостерігається синергія, яка дає змогу її кількісного відображення: реалізація фінансової стратегії технологічного оновлення дає змогу вийти на нові ринки збуту та збільшити обсяги реалізації.

В Україні із загостренням проблем в енергетичному секторі економіки зростає кількість пропозицій товарів використання відновлювальної енергії. Проте на ринку діють чинники, які гальмують виникнення синергії в промислових підприємствах, а саме: зростання пропозиції не відновлювальної енергії, нові стандарти продажу (характерні для країн ЄС), обмежена кількість дилерів не відновлювальної енергії. Синергія (у вигляді логістики) позитивно впливає на вирішення енергетичних проблем в Україні. Основні чинники синергії: зростання витрат на енергетичні програми в країні; витрати на інформування необхідності енергозбереження; фінансування банківськими установами енергоощадливих бізнес-проектів; поява представництв компаній, що пропонують товари для використання відновлювальної енергії; культурні,

суспільні та психологічні чинники (наші уявлення про енергетичну безпеку, які складно виміряти). Зменшити негативний вплив на результати роботи може: впровадження нових інформаційних програм, які дозволяють змінити на всьому підприємстві процеси, пов'язані з плануванням, організацією, виробництвом, контролем і сферою послуг; поєднання фінансових, виробничих, логістичних процесів; оновлення інформаційної системи роботи з клієнтами; введення інтегрованої інформаційної системи з метою підвищення доступності інформації щодо всіх компонентів виробництва. Результатом роботи є: зменшення витрат на виробництво через зменшення кількості помилок; економія часу на пошук та опрацювання даних необхідних для нововведень; спрощення пошуку місць, які потребують доопрацювання, спрощується аналіз та збереження технічної інформації; можливість створення нових моделей товарів; простий пошук ідентичних вузлів товарів, що призводить до ефективного їх виробництва в заданому великому обсязі; гарантія клієнтам високого рівня послуг; спрощення контактів між дилерами та споживачами; зменшення витрат на постачання ресурсів – прозорість процесу реалізації замовлень; швидкий рух матеріалів на підприємстві; точний обмін даними.

Висновки: використання синергетики при вирішенні актуальних проблем менеджменту потребує системного управління основними підсистемами промислового підприємства (інформація – персонал; фінанси – інновації; структура – маркетинг), що зменшує витрати на виробництво, прискорює впровадження змін. В роботі наведено приклад вирішення енергетичних проблем промислового підприємства з використанням синергії. Перспективи подальших досліджень у напрямку синергетичного менеджменту: уніфікація інформаційних систем управління промисловими підприємства та їх інтеграція до державних інформаційних баз даних.

Список літератури: 1. Хакен Г. Синергетика / Г. Хакен – М.: Мир, 1980, 452с. 2. Кузнецов Б.Л. Введение в экономическую синергетику / Б.Л. Кузнецов – Набережные Челны: КамПИ, 1999, 403с. 3. Кузнецов Б.Л. Синергетический менеджмент в машиностроении / Б.Л. Кузнецов – Набережные Челны: КамПИ, 2003, 398с. 4. Шевцова Г.З. Концептуально-методологічні основи синергетичного менеджменту підприємств. Модель цілеполагання / Г.З. Шевцова // Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2011. – № 3. – Т. 1. – С. 159-166. 5. Ляшенко В.І. Регулювання розвитку економічних систем: теорія, режими, інститути : моногр. / В.І. Ляшенко. – Донецьк: ДонНТУ, 2006. – 668 с. 6. Мельник Л.Г. Методология развития : моногр. / Л.Г. Мельник. – Сумы: Универ. кн., 2005. – 602 с. 7. Чистилин Д.К. Самоорганизация мировой экономики : Евразийский аспект : моногр. / Д.К. Чистилин. – М. : Экономика, 2004. – 237 с. 8. Хандій О.О. Управління персоналом підприємства: концептуальне визначення та механізми розвитку : моногр. / О.О. Хандій. – Луганськ : СЛУ ім. В. Даля, 2010. – 240 с. 9. Самоорганізація підприємств : тенденції соціалізації економіки : моногр. / Т.В. Калінеску, Г.С. Ліхоносова, Г.О. Надьон, С.П. Кілінкаров. – Луганськ : СЛУ ім. В. Даля, 2012. – 396 с. 10. Пугачева Е. Синергетическое управление / Е. Пугачева, К. Соловьяненко [Электронный ресурс]. <http://www.cfin.ru/management/strategy/synergetics.shtml>.

11. *Кемпбелл Э.* Стратегический синергизм / *Э. Кемпбелл, К. Саммерс Лачс* : пер. с англ. – СПб : Питер, 2004. – 416 с. **12.** *Гошовська О.* Синергізм у стратегічному управлінні: моногр. / *О. Гошовська, А. Ліманський, Ж. Поплавська.* – Львів : ТзОВ «Компанія «Манускрипт», 2011. – 284 с.